

Sygn. akt III AUa 1459/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Antonina Grymel
Sędziowie	SSA Lena Jachimowska (spr.) SSA Gabriela Pietrzyk - Cyrbus
Protokolant	Dawid Krasowski

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2017 r. w Katowicach

sprawy z odwołania M. K. (1) (M. K. (2))

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o umorzenie składek

na skutek apelacji ubezpieczonej M. K. (1) i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 29 czerwca 2016 r. sygn. akt IV U 1887/15

- 1. uchyla zaskarżony wyrok wraz z poprzedzającą go decyzją organu rentowego i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania bezpośrednio Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.,**
- 2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. na rzecz ubezpieczonej M. K. (1) kwotę 270 zł (dwieście siedemdziesiąt złotych) wraz z podatkiem od towarów i usług tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

/-/SSA L. Jachimowska /-/SSA A. Grymel /-/SSA G. Pietrzyk – Cyrbus

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 1459/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 października 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. określił ubezpieczonej M. K. (2), iż według stanu na dzień 15 stycznia 2015r. umorzeniu będą podlegały należności z tytułu składek za czerwiec 2006r. i styczeń 2008r. na ubezpieczenia społeczne w kwocie 921,27 zł, na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 361,81 zł, na Fundusz Pracy w wysokości 73,08 zł oraz odsetki od tych składek.

Nadto stwierdził, że warunkiem umorzenia w/w należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu. Należności z tytułu składek za okres od 1 stycznia 1999r. nieobjęte postępowaniem o umorzenie należy uregulować w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wpłaty włącznie zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz wydanym na jej podstawie rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru zobowiązany jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy, powołując się na art. 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej, wskazał, iż warunkiem umorzenia należności, o których mowa w art. 1 ust. 1 i 6 tej ustawy, jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji należności niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od 1 stycznia 1999r. do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. Wyżej wymienione należności podlegają spłacie w terminie 12 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia. Jednocześnie organ rentowy wyjaśnił, iż informacji o należnościach niepodlegających umorzeniu można uzyskać w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych w C., Wydziale Rozliczeń Kont Płatników Składek.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczona kwestionując jej prawidłowość, podniosła, iż nieprawidłowe jest uzależnienie umorzenia jej należności z tytułu składek od spłaty należności niepodlegających umorzeniu, których jej zdaniem nie posiada. Nie zgodziła się także z niewskazaniem w decyzji wysokości jej rzekomego zadłużenia. Dodała przy tym, iż informacji w tym zakresie nie uzyskała także w siedzibie organu rentowego. Wskazała ponadto, iż nie zgadza się z przeniesieniem na nią odpowiedzialności za zaległe składki.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, wywodząc jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Częstochowie wyrokiem z dnia 29 czerwca 2016r., sygn. akt IV U 1887/15 zmienił zaskarżoną decyzję w punkcie II o tyle, iż stwierdził, że warunkiem umorzenia w/w należności jest spłata należności, określonych w punkcie I jest spłata należności niepodlegających umorzeniu, tj. kwot na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych: 161,56 zł za grudzień 2004r. i po 165,72 zł za miesiące od stycznia 2005r. do kwietnia 2005r. oraz Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych: 0,60 zł za grudzień 2004r. i po 4 zł za okres od stycznia 2005r. do kwietnia 2005r. - w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji (punkt 1), oddalił odwołanie w pozostałej części (punkt 2) oraz zasądził na rzecz pełnomocnika z urzędu zwrot kosztów zastępstwa procesowego (punkt 3).

Z ustaleń Sądu Okręgowego, poczynionych w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy wynika, że M. K. (2) prowadziła własną działalność gospodarczą pod nazwą PHU (...) i z tego tytułu odwołująca zalegała z zapłatą należnych składek za okres od grudnia 2004r. do kwietnia 2005r. Decyzją z dnia 2 marca 2007r. organ rentowy stwierdził, że

M. K. (2) jako współnik spółki cywilnej (...) odpowiada całym swoim majątkiem solidarnie ze spółką i pozostałymi współnikami za wszystkie obowiązania

z tytułu składek i zobowiązana jest do zapłaty składek za okres od grudnia 2004r. do lipca 2006r.: na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych w kwocie 15.881,80 zł, na Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych w kwocie 4.048,75 zł; na Fundusz Pracy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w kwocie 1.121,70 zł oraz odsetek za zwłokę obliczonych na dzień 31 stycznia 2007r.

Analogiczną decyzję otrzymała także druga współniczka M. K. (3).

Przeciwko współniczkom (...) spółki cywilnej prowadzone były przez Naczelnika Drugiego Urzędu Skarbowego postępowania egzekucyjne. Postanowieniem z dnia 8 listopada 2006r. umorzono postępowanie wobec majątku zobowiązanego (...) spółki cywilnej, M. K. (1) i M. K. (3), prowadzone na podstawie tytułów wykonawczych z 2005r. i 2006r., a dotyczące należności za okres od września 2004r. do czerwca 2006r.

W dniu 23 stycznia 2007r. wystawione zostały kolejne tytuły wykonawcze. W toku tego postępowania nie wyegzekwowano żadnych kwot, w związku z czym w dniu 10 maja 2007r. tytuły wykonawcze zwrócone zostały wierzycielowi.

Dalej Sąd ten ustalił, że w dniu 17 stycznia 2013r. M. K. (3) wniosła o umorzenie nieopłaconych należności za okres 2004-2005. Decyzją z dnia 7 lutego 2013r. organ rentowy wydał decyzję określającą warunki umorzenia, zgodnie z którą według stanu na dzień 17 stycznia 2013r. umorzeniu podlegają należności z tytułu składek za okres od stycznia do grudnia 2004r. oraz od stycznia do kwietnia 2005r. na ubezpieczenie społeczne w łącznej kwocie 15.433,94 zł, na ubezpieczenie zdrowotne w łącznej kwocie 4.992,77 zł oraz na Fundusz Pracy w łącznej kwocie 1.145,75 zł.

Jednocześnie wskazano, iż warunkiem umorzenia jest spłata należności niepodlegających umorzeniu oraz, że na dzień wydania decyzji na koncie płatnika składek figurowały tylko należności z tytułu składek podlegające umorzeniu.

Sąd pierwszej instancji ustalił także, iż decyzją z dnia 8 kwietnia 2013r.

Zakład umorzył postępowanie w sprawie co do należności z tytułu składek za okres od maja 2005r. do grudnia 2005r. na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych oraz Fundusz Pracy.

W dniu 15 stycznia 2015r. ubezpieczona wniosła o umorzenie nieopłaconych należności za cały okres zadłużenia. Należności M. K. (1) niepodlegające umorzeniu za okres od grudnia 2004r. do kwietnia 2005r. wynoszą: na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych w łącznej kwocie 824,44 zł oraz na Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych w łącznej kwocie 16,60 zł.

W rozważaniach prawnych Sąd Okręgowy odwołał się do regulacji art. 1 ust. 1, ust. 6, 10 i 11 ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność i wskazał, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję określającą warunki umorzenia, w której ustala także kwoty należności, o których mowa w ust. 1 i 6, z wyłączeniem kosztów egzekucyjnych. Warunkiem umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6, jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1, niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od dnia 1 stycznia 1999r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, o którym mowa w ust. 2, oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego (ust. 10).

Sąd pierwszej instancji wskazał, że z treści art. 1 ust. 8 ustawy wynika, iż decyzja o umorzeniu należności składkowych winna składać się z dwóch elementów, a mianowicie

z części określającej należności podlegające umorzeniu, jak również części regulującej warunki tego umorzenia. Przez warunki umorzenia należy rozumieć informację dotyczącą kwot niepodlegających umorzeniu wraz z wszelkimi kosztami dodatkowymi oraz wskazanie terminu, w jakim należności te powinny zostać spłacone.

W niniejszej sprawie, zdaniem Sądu Okręgowego, organ rentowy w pkt I decyzji wskazał należności podlegające umorzeniu. Odnosząc się zaś do warunków umorzenia ograniczył się jedynie do wskazania terminu, w którym należności niepodlegające umorzeniu powinny zostać uiszczone, uchybiając się jednak od podania wnioskodawczyni kwot

tych należności. Powyższe uzasadnia konieczność zmiany tej decyzji jako nieprawidłowej. Bowiem w decyzji, o której mowa w art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej, powinny zostać określone nie tylko kwoty należności z tytułu nieopłaconych składek i innych należności wymienionych w ust. 1 i 6, podlegające umorzeniu, ale również warunki umorzenia, o których mowa w przepisach ust. 10-12 art. 1 ustawy. Skoro jednym z warunków umorzenia zaległości jest zapłata należności niepodlegających umorzeniu, to w decyzji o której mowa

w art. 1 ust. 8 ustawy z 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, musi zostać wskazana ta kwota.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika, iż w przypadku M. K. (1) należności niepodlegające umorzeniu dotyczą składek: na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych za grudzień 2004r. w wysokości 161,56 zł, za okres od stycznia 2005r. do kwietnia 2005r. w wysokości po 165,72 zł, oraz na Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych: za grudzień 2004r. w wysokości 0,60 zł; za okres od stycznia 2005r. do kwietnia 2005r. w wysokości po 4 zł. Tym samym te kwoty winny zostać wyszczególnione w punkcie II decyzji.

Z tego też względu Sąd Okręgowy w tym zakresie, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w pkt 1 wyroku.

Odnosząc się zaś do zarzutu przedawnienia, Sąd Okręgowy wskazał na treść art. 118 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Ordynacja podatkowa i stwierdził, że w przypadku odwołującej decyzja taka wydana została w dniu 2 marca 2007r. Co prawda decyzja ta nie została prawidłowo doręczona M. K. (2) (z uwagi na błędy adres), jednakże biorąc pod uwagę fakt, iż na jej podstawie prowadzone było postępowanie egzekucyjne przeciwko odwołującej należało uznać, iż M. K. (2) musiała mieć świadomość przeniesienia na nią odpowiedzialności za zobowiązania spółki. Nie bez znaczenia jest przy tym fakt, iż po

6 marca 2007r. nie została wyegzekwowana przez Naczelnika Drugiego Urzędu Skarbowego żadna kwota tytułem zaległości składkowych (...) spółki cywilnej, w konsekwencji czego z dniem 10 maja 2007r. tytuły te zostały zwrócone wierzycielowi. Tym samym licząc od końca roku kalendarzowego, w którym nastąpiło przeniesienie odpowiedzialności na odwołującą należności z tytułu składek (...) spółki cywilnej, tj. od grudnia 2007r. należało liczyć upływ terminu przedawnienia. Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy uznał, że należności te uległy przedawnieniu z końcem 2010r.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, za chybiony należał uznać zarzut przedawnienia pozostałych należności. Sąd powołał regulację art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (w brzmieniu obowiązującym w dacie powstania obowiązku zapłaty składek) należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie

10 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne. Wskazał również, iż od 1 stycznia 2012r. w art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych dokonano jednak

zmiany terminu przedawnienia z 10 lat na lat 5. Tym nie mniej w art. 27 ust. 1 i 2 ustawy zmieniającej wskazano, iż do przedawnienia należności z tytułu składek, o którym mowa

w art. 24 ust. 4 ustawy wymienionej w art. 11, którego bieg rozpoczął się przed dniem

1 stycznia 2012r., stosuje się przepisy w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, z tym, że

bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia 1 stycznia 2012r. Jeżeli jednak przedawnienie rozpoczęte przed dniem 1 stycznia 2012r. nastąpiłoby zgodnie z przepisami dotychczasowymi wcześniej, przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu.

Sąd Okręgowy podniósł, że bieg terminu przedawnienia należności odwołującej rozpoczął się przed dniem 1 stycznia 2012r. Stosując do niego nową regulację należałoby

5- letni termin obliczać od 1 stycznia 2012r. W tej sytuacji należności składkowe uległyby przedawnieniu z dniem 1 stycznia 2017r. Korzystniejsza jest zatem dla odwołującej regulacja dotychczasowa.

Sąd zaznaczył, że – wbrew jednak twierdzeniom ubezpieczonej – należności te nie uległy jeszcze przedawnieniu, albowiem zgodnie z art. 24 ust. 5b ustawy bieg terminu przedawnienia zostaje zawieszony od dnia podjęcia pierwszej czynności zmierzającej do wyegzekwowania należności z tytułu składek, o której dłużnik został zawiadomiony, do dnia zakończenia postępowania egzekucyjnego. Z przeprowadzonego postępowania dowodowego, w tym przedłożonego przez M. K. zestawienia rozliczenia uzyskanych kwot przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w C. wynika, iż należności składkowe

z tytułu indywidualnej działalności gospodarczej odwołującej objęte były postępowaniem egzekucyjnym co najmniej od sierpnia 2004r. (dotyczy należności za wrzesień 2003r). Powyższe zaś skutkuje zawieszeniem biegu terminu przedawnienia na czas trwania tego postępowania. Biorąc przy tym pod uwagę, iż ostatnie zajęcia miało miejsce 31 października 2006r. dopiero od tej daty można byłoby liczyć termin przedawnienia. Przy tak przyjętej dacie niewątpliwym jest, iż składki te, w związku z wydaniem zaskarżonej decyzji, nie uległy przedawnieniu.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy w tym zakresie oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1, 3 i 4 k.p.c. w związku z § 2

i § 12 ust. 2 i § 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r.

w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013r., poz. 461 ze zm.),

w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia odwołania.

Wyrok apelacją zaskarżyły obie strony.

Ubezpieczona, reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu, w zakresie, w jakim Sąd oddalił odwołanie i uznał, że warunkiem umorzenia należności określonych w punkcie I zaskarżonej decyzji jest spłata należności niepodlegających umorzeniu, a szczegółowo wymienionych w punkcie 1 zaskarżonego wyroku.

Skarżąca zarzuciła naruszenie prawa materialnego: (-) art. 24 ust. 4 ustawy z dnia

13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego niezastosowanie

i uznanie, że w niniejszej sprawie nie doszło do przedawnienia składek ubezpieczonej na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych i Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych za okres od grudnia 2004r. do kwietnia 2005r., w sytuacji gdy upłynął już termin wskazany w powyższym przepisie, tj. 10 lat, licząc od dnia, w którym przedmiotowe składki stały się wymagalne,

(-) art. 24 ust. 5b ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i ustalenie, iż w sprawie doszło do zawieszenia

biegu terminu przedawnienia składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych i Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych za okres od grudnia 2004r. do kwietnia 2005r. z uwagi na objęcie spornych należności postępowaniem egzekucyjnym prowadzonym przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w C. w sytuacji, gdy z materiału dowodowego nie wynika, by co do konkretnych należności z tytułu składek na FUS i FUZ za okres od grudnia 2004r. do kwietnia 2005r. takie postępowanie się toczyło i ewentualnie w jakim okresie bieg terminu przedawnienia był zawieszony.

Powołując powyższe zarzuty, apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez umorzenie należności według stanu na dzień 15 stycznia 2015r. z tytułu składek za 06/2008 i 01/2008 na ubezpieczenie społeczne w łącznej kwocie 1.775,27 zł, ubezpieczenie zdrowotne w łącznej kwocie 690,81 zł i Fundusz Pracy w łącznej kwocie 141,08 zł oraz zasądzenie na rzecz pełnomocnika ubezpieczonej kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, albowiem koszty te nie zostały uiszczone ani w całości, ani w części.

Organ rentowy zaskarżył wyrok w całości, zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez ich błędną wykładnię, a to art. 1 ust. 10 ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność i zobowiązanie organu rentowego do wskazania w treści decyzji o warunkach umorzenia, kwoty należności niepodlegających umorzeniu, pomimo braku podstaw prawnych dla sformułowania takiego zobowiązania.

Wskazując na podany w apelacji zarzut, Zakład wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Apelujący Zakład wskazał, że warunek umorzenia należności określony w art. 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej, to nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1 niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń pracowniczych oraz Fundusz Emerytur Pomostowych za okres od 1 stycznia 1999r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, o którym mowa w ust. 2, oraz należnych od tych składek odsetek. Podkreślono, że nie jest możliwe dokładne określenie w decyzji ustalającej warunki umorzenia kwoty zadłużenia istniejącej na dzień przyszły, tj. dzień wydania późniejszej decyzji o umorzeniu należności. Przepis art. 1 ust. 10 ustawy nie stanowi o kwotach zaległości na dzień wydania decyzji określającej warunki umorzenia.

Organ rentowy stwierdził, że skarżąca posiada zadłużenie z tytułu indywidualnie prowadzonej działalności gospodarczej, dotyczące składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne za zatrudnionych pracowników, niepodlegających umorzeniu z mocy ustawy. Ponadto postępowaniu abolicyjnemu w sprawie nie podlegają nieobjęte wnioskiem ubezpieczonej o umorzenie, należności wynikające z decyzji z dnia 2 marca 2007r. o odpowiedzialności osoby trzeciej (za okres od grudnia 2004r. do lipca 2007r.).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacje w dążeniu do wzruszenia zaskarżonego są usprawiedliwione z przyczyn całkowicie odmiennych niż w nich podniesione, co uzasadnia uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu.

W ramach kontroli decyzji organu rentowego, sprawowanej przez sąd ubezpieczeń społecznych zasadą jest wydanie przez sąd pierwszej instancji - w razie uwzględnienia odwołania - wyroku zmieniającego decyzję (w całości lub w części) i orzekającego co do istoty sprawy (art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.). Możliwość przekazania sprawy organowi rentowemu przez sąd pierwszej instancji została ograniczona do sytuacji zupełnie wyjątkowych. Jedynie, gdy w toku wstępnego badania sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych okaże się, że występują istotne braki w materiale, a jego uzupełnienie w postępowaniu sądowym byłoby połączone ze znacznymi trudnościami, przewodniczący lub wyznaczony przez niego sędzia może zwrócić organowi rentowemu akta sprawy w celu uzupełnienia materiału sprawy.

To samo dotyczy wypadku, w którym decyzja organu rentowego nie zawiera podstawy prawnej i faktycznej, wskazania sposobu wyliczenia świadczenia lub stosownego pouczenia

o skutkach prawnych decyzji i trybie jej zaskarżenia (art. 467 § 4 k.p.c.). Nadto w sytuacji wskazanej w art. 477¹⁴ § 4 k.p.c. Poza tymi przypadkami, sąd ubezpieczeń społecznych pierwszej instancji nie jest uprawniony do uchylenia kwestionowanej decyzji organu rentowego i przekazania temu organowi sprawy do ponownego rozpoznania, lecz obowiązany jest rozstrzygnąć sprawę merytorycznie (co do istoty). Z tego względu należy uznać, że art. 477^{14a} k.p.c. (będący dopełnieniem art. 386 § 2 lub 4 k.p.c.) powinien być przez Sąd odwoławczy stosowany w sytuacjach wyjątkowych, gdy wystąpiły przesłanki art. 386 § 2

lub 4 k.p.c., a nadto wady postępowania przed organem rentowym (wady decyzji) były tak poważne, że nie było możliwe ich naprawienie w postępowaniu sądowym (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2013 r., sygn. akt II UZ 136/12, Legalis). Uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu pierwszej instancji i zaskarżonej decyzji oraz przekazanie sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania może nastąpić, na

gruncie prawa procesowego cywilnego, w przypadku stwierdzenia nieważności postępowania (art. 386 § 2 w zw. z art. 379), nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy bądź gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (art. 386 § 4) - (vide: także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 2011r., sygn. akt II UK 368/10, LEX nr 989130).

Ponadto Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 18 lutego 2016r., sygn. akt II UZ 46/15, LEX nr 2007796 wskazał, że w judykaturze przyjmuje się, że orzeczenie to nie może bazować na wadach postępowania przed organem rentowym (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2014r., II UZ 78/13, niepubl.). Nie chodzi też o braki decyzji usuwalne przy wstępnym rozpoznaniu sprawy (por. art. 467 § 4 in fine k.p.c.) ani o wady wynikające z naruszenia przepisów postępowania przed organem rentowym (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2011r., sygn. akt II UZP 8/11, OSNP 2012 nr 19-20, poz. 252 i powołane tam orzecznictwo). Artykuł 477^{14a} k.p.c. służy rozwiązywaniu sytuacji, w których - ze względu na zakres kompetencji sądu - przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji nie może doprowadzić do usunięcia uchybień popełnionych przez organ rentowy.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była prawidłowość decyzji organu rentowego z dnia 21 października 2015r., wydanej na wniosek ubezpieczonej na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012r. Nr 1551; dalej jako ustawa abolicyjna).

Niespornym jest, że we wniosku z dnia 15 stycznia 2015r. ubezpieczona domagała się umorzenia całości zadłużenia z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności, nie wskazując daty likwidacji działalności oraz nie wskazała, iż jest zobowiązana do zapłaty składek, ustalonych decyzją Zakładu o odpowiedzialności za zobowiązania płatnika składek. W rozpoznaniu wniosku organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję, określając warunki umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy za miesiąc czerwiec 2006r. i styczeń 2008r. W punkcie II decyzji Zakład wskazał m.in., że warunkiem umorzenia w/w należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu. Zaś informację o należnościach niepodlegających umorzeniu ubezpieczona może uzyskać w Wydziale Rozliczeń Kont Płatników Składek Oddziału ZUS w C.. Podczas bytności tamże skarżąca uzyskała informację, iż w 2007r. organ rentowy wydał decyzję o przeniesieniu odpowiedzialności za zaległości spółki, o których nie wiedziała i na co nie wyraża zgody.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie prezentuje stanowisko, podtrzymane w apelacji, iż wniosek skarżącej o umorzenie wszystkich należności jest całkowicie bezpodstawny bowiem zadłużenie skarżącej wynikające z decyzji o odpowiedzialności za zadłużenie spółki (...) nie podlega umorzeniu w trybie abolicyjnym. Sąd Okręgowy nie odniósł się do powyższego stanowiska Zakładu, zaś Sąd Apelacyjny uznaje je za chybione.

Na wstępie wskazać należy, iż z brzmienia art. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. 2012r., poz. 1551), jednoznacznie wynika, że umorzenie należności z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe jest możliwe tylko na wniosek osoby, która w okresie od dnia 1 stycznia 1999r. do dnia 28 lutego 2009r. podlegała obowiązkowo tym ubezpieczeniom z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2016r., poz. 963 ze zm.). W myśl natomiast tego ostatniego przepisu za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się: 1) osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych; 2) twórcę

i artystę; 3) osobę prowadzącą działalność w zakresie wolnego zawodu: a) w rozumieniu przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, b) z której przychody są przychodami z działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych; 4) wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej; 5) osobę prowadzącą publiczną lub niepubliczną szkołę, inną formę wychowania przedszkolnego, placówkę lub ich zespół, na podstawie przepisów o systemie oświaty.

Przepisami o działalności gospodarczej, na podstawie których osoba prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą w rozumieniu art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest ustawa z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jednolity: Dz. U. z 2015r., poz. 584), której art. 4 ust. 1 stanowi, że przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej (ust. 2).

Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że ubezpieczona prowadziła własną działalność gospodarczą pod nazwą PHU (...) oraz jako wspólnik spółki cywilnej (...).

Wobec ubezpieczonej jako wspólnika tej spółki cywilnej, organ rentowy wydał w dniu 2 marca 2007r. decyzję stwierdzającą że M. K. (2) jako wspólnik spółki cywilnej odpowiada całym swoim majątkiem solidarnie ze spółką i pozostałymi wspólnikami za wszystkie obciążenia z tytułu składek i zobowiązana jest do zapłaty składek za okres od grudnia 2004r. do lipca 2006r.

Skoro, zgodnie z ustawą o swobodzie działalności gospodarczej, skarżąca jako wspólnik spółki cywilnej była przedsiębiorcą, tj. osobą prowadzącą pozarolniczą działalność w rozumieniu art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, to – wbrew stanowisku apelującego Zakładu – należy do kręgu przedsiębiorców, objętych art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy abolicyjnej. Zakres podmiotowy "ustawy abolicyjnej" jest (niezależnie od pozostałych warunków wymienionych w art. 1 ust. 1 ustawy z 2012r.

o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność oraz w jego kolejnych ustępach) ograniczony wyłącznie do osób, które w okresie od dnia 1 stycznia 1999r. do dnia 28 lutego 2009r. podlegały obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 u.s.u.s. (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2015r., sygn. akt III UK 219/14, LEX nr 1918830).

Z akt rentowych wynika, że organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję nie rozpoznał w pełni wniosku ubezpieczonej, domagającej się umorzenia całości zadłużenia i nie ustalił czy ubezpieczona jako wspólnik spółki cywilnej posiada nieopłacone składki na własne ubezpieczenie. Bowiem wprowadzenie ustawy abolicyjnej miało na celu umożliwienie umorzenia zaległych należności składkowych osobom prowadzącym pozarolniczą działalność, które jako płatnicy, obowiązane są do opłacania składek na własne ubezpieczenia.

Okoliczności tej też w ogóle nie weryfikował Sąd Okręgowy. Badał jedynie czy zaległości składkowe spółki cywilnej (...), do zapłaty których organ rentowy zobowiązał skarżącą jako wspólnika spółki za okres od grudnia 2004r. do lipca 2006r., zamiast w trybie art. 467 § 1 i § 4 k.p.c. zwrócić akta sprawy organowi rentowemu w celu uzupełnienia materiału sprawy poprzez ustalenie czy skarżąca posiada nieopłacone składki jako wspólnik spółki cywilnej. Skoro bowiem w odwołaniu została ujawniona okoliczność przeniesienia na ubezpieczoną odpowiedzialności za zaległości składkowe spółki cywilnej (...), to wniosek ubezpieczonej z dnia 15 stycznia 2015r. podlegał też ocenie na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy abolicyjnej.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy abolicyjnej z wnioskiem o umorzenie należności,

o których mowa w art. 1 ust. 1, może również wystąpić spadkobierca lub osoba trzecia, jeżeli w zakresie tych zobowiązań Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał decyzję o ich odpowiedzialności. Osobą trzecią w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność jest podmiot prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą, wobec którego ZUS wydał decyzję o przeniesieniu odpowiedzialności za zobowiązania płatnika z tytułu nieopłaconych przez niego składek i to na jego własne ubezpieczenie.

Mając nieustannie na uwadze to, że zamiarem ustawodawcy było umorzenie zaległości składkowych należnych za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą, czyli za ubezpieczonego, który jednocześnie, na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych, jest również płatnikiem, tą osobą trzecią jest podmiot, wobec którego Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał decyzję o przeniesieniu odpowiedzialności za zobowiązania płatnika z tytułu nieopłaconych przez niego składek i to na jego własne ubezpieczenie, za okres od 1 stycznia 1999r. do 28 lutego 2009r. Wówczas, postępowanie w sprawie umorzenia jest prowadzone na tych samych zasadach, co w przypadku osoby prowadzącej pozarolniczą działalność.

Mając na uwadze powyższe argumenty, Sąd drugiej instancji uznał, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy. W ocenie Sądu Apelacyjnego ze względu na zakres kompetencji sądu - przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji nie może doprowadzić do usunięcia wskazanych uchybień popełnionych przez organ rentowy. Organ rentowy przy ponownej ocenie wniosku ubezpieczonej winien uwzględnić całość zadłużenia wynikłego z obu rodzajów prowadzonej przez ubezpieczoną pozarolniczej działalności.

W tych okolicznościach zbędnym było badanie zarzutów obu apelacji.

Mając powyższe na względzie, Sąd Apelacyjny, na mocy art. 477^{14a} k.p.c. orzekł, jak w punkcie 1 sentencji.

O kosztach procesu w postępowaniu apelacyjnym, w tym kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, w uwzględnieniu zasady odpowiedzialności za wynik procesu, Sąd drugiej instancji orzekł w punkcie 2 na zasadzie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i w zw. z § 2 pkt 2 i § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. (Dz. U. z 2015r., poz. 1800), obliczonych od wartości składek niepodlegających umorzeniu, objętych zaskarżoną decyzją (841,04 zł) oraz art. 36 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2016r., poz. 623).

/-/SSA L. Jachimowska /-/SSA A. Grymel /-/SSA G. Pietrzyk – Cyrbus

Sędzia Przewodniczący Sędzia

MP